

Rättsfallssamlingen

Förenade målen C-771/22 och C-45/23

Bundesarbeitskammer

mot

HDI Global SE

och

A,

B,

C,

D

mot

MS Amlin Insurance SE

(begäran om förhandsavgörande från Bezirksgericht für Handelssachen Wien och från
Nederlandstalige Ondernemingsrechtbank Brussel)

Domstolens dom (andra avdelningen) av den 29 juli 2024

”Begäran om förhandsavgörande – Direktiv (EU) 2015/2302 – Paketresor och sammanlänkade researrangemang – Artikel 12 – Rätt att säga upp ett paketreseavtal – Rätt till full återbetalning av alla betalningar som gjorts för paketresan – Oundvikliga och extraordinära omständigheter – Covid-19-pandemin – Artikel 17 – Researrangörens obestånd – Säkerhet för återbetalning av alla betalningar som gjorts – Hög konsumentskyddsnivå – Principen om likabehandling”

Tillnärmning av lagstiftning – Paketresor och sammanlänkade researrangemang – Direktiv 2015/2302 – Uppsägning av ett paketreseavtal – Skydd vid arrangörens obestånd eller konkurs – Säkerhet för återbetalning av alla betalningar som gjorts i enlighet med avtalet – Begrepp – Uppsägning av avtalet på grund av oundvikliga och extraordinära omständigheter innan researrangörens obestånd inträffade – Omfattas

(Europaparlamentets och rådets direktiv 2015/2302, artiklarna 12.2 och 17.1)

(se punkterna 56–64, 67, 68, 71, 74, 75 och 81–91 samt domslutet)

Resumé

Efter att två nationella domstolar framställt var sin begäran om förhandsavgörande¹ klargör domstolen omfattningen av den säkerhet som resenärer åtnjuter i händelse av en paketresearrangörs obestånd² och påpekar att den är tillämplig på en resenär som har sagt upp sitt paketreseavtal på grund av extraordinära omständigheter³, såsom covid-19-pandemin, om researrangören har hamnat på obestånd efter uppsägningen och resenären inte har fått full återbetalning för alla de betalningar som gjorts för paketresan före obeståndets inträffande.

De två målen avser tvister mellan, å ena sidan, ett organ som har till uppgift att skydda konsumenter, till vilket en konsument har överlåtit sin rätt till återbetalning av det pris som vederbörande betalat till en paketresearrangör för sin paketresa (mål C-771/22) och resenärer som ingått paketreseavtal med en researrangör (C-45/23), och, å andra sidan, försäkringsbolag som försäkrat dessa researrangörer i händelse av obestånd. Dessa försäkringsbolag vägrade att återbetala konsumenterna det pris som betalats enligt de ingångna avtalen, vilka sades upp på grund av covid-19-pandemin, med motiveringen att det endast var risken för att paketresan inte skulle genomföras på grund av att arrangörerna hamnat på obestånd som täcktes av försäkringen.

De hänskjutande domstolarna har frågat EU-domstolen om räckvidden av den säkerhet i händelse av paketresearrangörens obestånd som ska ställas till resenären och som föreskrivs i artikel 17 i direktiv 2015/2302. De hänskjutande domstolarna vill särskilt få klarhet i huruvida denna säkerhet omfattar de återbetalningar som resenären har rätt till vid uppsägning av paketreseavtalet på grund av oundvikliga och extraordinära omständigheter, såsom covid-19-pandemin, innan researrangören förklarades vara på obestånd.

Domstolens bedömning

Domstolen konstaterar inledningsvis att innebörden av artikel 17.1 i direktiv 2015/2302 inte klart framgår av dess lydelse. Därför ska dess sammanhang samt de mål som eftersträvas med direktivet och, eventuellt, dess tillkomsthistoria undersökas.

Vad för det första gäller det sammanhang i vilket denna artikel ingår påpekar domstolen följande. Bestämmelserna i artikel 17.4 och 17.5 i direktivet ger, med hänsyn till formuleringarna "[n]är fullgörandet av paketresan påverkas av arrangörens obestånd" och "resetjänster som inte har fullgjorts" i dessa bestämmelser, stöd för en tolkning av artikel 17.1 i direktivet som innebär att

¹ Bezirksgericht für Handelssachen Wien (Wiens distriktsdomstol för handelsmål, Österrike) i mål C-771/22 och av Nederlandstalige Ondernemingsrechtbank Brussel (Nederländskspråkiga handelsdomstolen i Bryssel, Belgien) i mål C-45/23.

² Såsom den föreskrivs i artikel 17 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2302 av den 25 november 2015 om paketresor och sammanlänkade researrangemang, om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU samt om upphävande av rådets direktiv 90/314/EEG (EUT L 326, 2015, s. 1) (nedan kallat direktiv 2015/2302).

I denna bestämmelse föreskrivs följande: "1. Medlemsstaterna ska se till att arrangörer som är etablerade på deras territorium ställer säkerhet för återbetalning av alla betalningar som gjorts av resenärer eller för deras räkning i den mån som de relevanta tjänsterna inte fullgörs som en följd av arrangörens obestånd. Om transport av passagerare inbegrips i paketreseavtalet, ska arrangörerna även ställa säkerhet för hemtransport av resenärerna. En fortsättning på paketresan får erbjudas.

...

2. Den säkerhet som avses i punkt 1 ska vara effektiv och omfatta rimligt förutsebara kostnader. Den ska omfatta summorna av betalningar som gjorts av resenärer eller för deras räkning för paketresor, med beaktande av längden på tidsperioden mellan erläggande av delbetalning och slutliga betalningar och fullgörandet av paketresorna, samt den uppskattade kostnaden för hemtransporter i händelse av arrangörens obestånd."

³ Med stöd av artikel 12.2 i direktiv 2015/2302.

begreppet ”berörda tjänster” endast omfattar resetjänster. Den säkerhet som föreskrivs i artikel 17.1 är således endast tillämplig när det föreligger ett orsakssamband mellan den bristande fullgörelsen av dessa tjänster och researrangörens obestånd.

I artikel 17.2 i direktiv 2015/2302 föreskrivs emellertid att denna säkerhet ska vara effektiv och omfatta rimligt förutsebara kostnader. Den ska särskilt omfatta summorna av betalningar som gjorts av resenärer eller för deras räkning och den uppskattade kostnaden för hemtransporter i händelse av arrangörens obestånd.

Varje återbetalning som researrangören måste göra till följd av att ett paketreseavtal sägs upp av researrangören eller av resenären är ett förutsebart betalningsbelopp som kan beröras av researrangörens obestånd.

Mot bakgrund av det ovan anförda kan artikel 17.2 i direktiv 2015/2302 ge stöd för att punkt 1 i denna artikel ska tolkas så, att den säkerhet som föreskrivs däri är tillämplig på varje återbetalning som researrangören är skyldig resenären när paketreseavtalet sägs upp, i något av de fall som avses i direktivet, innan arrangören hamnar på obestånd.

Vad för det andra gäller syftet med direktiv 2015/2302 syftar direktivet till att anpassa omfattningen av det skydd som ges resenärer genom direktiv 90/314⁴ efter marknadens utveckling och att bidra till att uppnå en hög konsumentskyddsnivå⁵. En tolkning av artikel 17.1 i direktiv 2015/2302 som innebär att återbetalningar som resenärer har rätt till när de säger upp avtalet före obeståndets inträffande utesluts från säkerheten vid researrangörens obestånd skulle emellertid innebära en minskning av skyddet för resenärerna jämfört med det skydd de åtnjöt genom direktiv 90/314.

Mot bakgrund av det ovan anförda understryker domstolen att ordalydelsen i artikel 17.1 i direktiv 2015/2302 ger stöd såväl för en tolkning som innebär att återbetalningskrav som har uppkommit till följd av en uppsägning av paketreseavtalet, i någon av de situationer som avses i direktivet, innan researrangören hamnade på obestånd utesluts från bestämmelsens tillämpningsområde, som för en tolkning som innebär att samma återbetalningskrav omfattas av dess tillämpningsområde. När en bestämmelse i unionens sekundärrätt kan tolkas på flera sätt ska en tolkning som gör den aktuella bestämmelsen förenlig med primärrätten, inbegripet principen om likabehandling, ges företräde. För att bedöma huruvida nyssnämnda princip har iakttagits ska bedömningen av huruvida situationerna är jämförbara göras mot bakgrund av det mål som eftersträvas med rättsakten i fråga.

Direktiv 2015/2302 syftar till att uppnå en hög konsumentskyddsnivå och artikel 17 i direktivet bidrar till att uppnå detta syfte genom att det däri föreskrivs ett skydd för resenären mot den ekonomiska risk som researrangörens obestånd innebär. Mot bakgrund av detta mål måste referenspunkten – för att jämföra situationen för en resenär som, efter att ha betalat hela eller en del av priset för sin paketresa, har sagt upp sitt paketreseavtal, men som inte har fått återbetalning på grund av att researrangören har hamnat på obestånd efter denna uppsägning, och situationen för en resenär vars paketresa inte har fullgjorts och som inte har fått återbetalning på grund av arrangörens obestånd – vara den risk för ekonomisk förlust som den berörda resenären löper. Dessa båda resenärers situation är således jämförbar. I båda fallen löper resenären nämligen en ekonomisk risk att, på grund av researrangörens obestånd, inte kunna erhålla återbetalning av de belopp som resenären har betalat till researrangören.

⁴ Rådets direktiv 90/314/EEG av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang (EGT L 158, 1990, s. 59).

⁵ Såsom krävs enligt artikel 169 FEUF.

Enligt principen om likabehandling ska följaktligen såväl den resenär vars paketresa inte kan fullgöras på grund av researrangörens obestånd, som den resenär som har sagt upp sitt paketreseavtal⁶, åtnjuta den säkerhet vid researrangörens obestånd vad gäller återbetalningar till dem, såvida det inte finns sakliga skäl för att dessa två kategorier av resenärer behandlas olika. I förevarande fall förefaller det inte finnas sakliga skäl för att dessa två kategorier av resenärer behandlas olika.

⁶ Med tillämpning av bland annat artikel 12.2 i direktiv 2015/2302.